κατα τη γνωμη μου

του ΦΟΙΒΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ

ΒΟΛΦΓΚΑΓΚ ΡΙΜ

Μουσική «ρετρό» διόλου πειστική

Πολλές φορές έχουμε σχολιάσει το ρόλο των ελληνοξενικών ιδρυμάτων στη μουσική ζωή της Αθήνας (Ινστιτούτο «Γκαίτε», Βρετανικό Συμβούλιο, Γαλλικό Ινστιτούτο κ.λπ.).

Χάρη στις μετακλήσεις καλλιτεχνών από τη Γερμανία, την Αγγλία, τη Γαλλία κ.λπ., οι συναυλίες που δίνουν στην Αθήνα τώρα και χρόνια, κατά τη χειμερινή περίοδο, από τον Οκτώβριο έως και το Μάιο, είναι οι μόνες αξιόλογες μουσικές εκδηλώσεις. Οι ελάχιστες εξαιρέσεις συναυλιών, από Έλληνες καλλιτέχνες, απλώς υπογραμμίζουν την ένδεια της μουσικής κίνησης στην πρωτεύουσα.

Τα κοντσέρτα αυτά, άλλοτε ζηλευτής ποιότητας και άλλοτε χαμηλότερου επιπέδου ή και αδιάφορα, εξακολουθούν να δίνουν, να καθορίζουν τον τόνο της μουσικής μας ζωής.

Τα δύο τελευταία χρόνια, ωστόσο, οι συναυλίες των ελληνοξενικών ιδρυμάτων άρχισαν να περιορίζονται, για οικονομικούς λόγους όπως ειπώθηκε. Όλο και λιγότερες σε αριθμό, ακόμα όμως και χαμηλότερης ποιότητας, άφησαν ένα μεγάλο κενό, όχι μόνο στη μουσική αλλά και στην καθόλου καλλιτεχνική ζωή της Αθήνας.

Τη συναυλία του γερμανικού «Συγκροτήματος 13» στην αίθουσα «Παλλάς» την περιμέναμε με ανυπομονησία, θα λέγαμε. Ένα ξένο ορχηστρικό συγκρότημα είναι πάντα ένα γεγονός (πολύ περισσότερο μάλιστα όταν η «Κρατική Ορχήστρα Αθηνών» έχει διακόψει τώρα και πολλούς μήνες τις συναυλίες της, εξ αιτίας συνδικαλιστικών διεκδικήσεων). Δεν είχαμε όμως συνειδητοποιήσει ότι το πρόγραμμα της συναυλίας ήταν αφιερωμένο σ' **ένα μόνο συνθέτη** και **μάλιστα «ακραίων» τάσεων**, τον Βόλφγκαγκ Ριμ.

Κατανοούμε βέβαια ότι οι υπεύθυνοι των μουσικών προγραμμάτων στα διάφορα ελληνοξενικά ιδρύματα, δεν έχουν την ευχέρεια της επιλογής. Τα προγράμματα δηλαδή των συναυλιών τους να «εξυπηρετούν» τις ανάγκες του ακροατηρίου στο οποίο απευθύνονται.

Με αυτό το σκεπτικό, η συναυλία του «Συγκροτήματος 13» με έργα ενός μόνου συνθέτη, δεν είχε την απήχηση που θα μπορούσε να έχει με ένα άλλο πρόγραμμα: με έργα από το κλασικο-ρομαντικό ρεπερτόριο, μαζί και με ένα ή δύο έργα συγχρόνων τάσεων (ανάλογα πάντα με τη διάρκεια του όλου προγράμματος αλλά και των επί μέρους έργων).

Δεν μπορούμε ωστόσο να μην υπογραμμίσουμε την τελειότητα του «Συγκροτήματος 13». Επιπέδου τεχνικής, με σπάνια ομοιογένεια και ποιότητα ηχητικής, η ορχήστρα αυτή τιμά στο σύνολό της τη μουσική της Γερμανίας. Και πρέπει να θεωρούνται υπερτυχεροί οι συνθέτες που προβάλλονται από μουσικά σύνολα όπως το «Συγκρότημα 13».

Ας δούμε όμως τον υπερτυχερό συνθέτη που είχε το προνόμιο ν' ακούσει τα έργα του, έξω από την πατρίδα του, στην Αθήνα, σε μια συναυλία αποκλειστικά με συνθέσεις του, από ένα πρότυπο ορχηστρικό σύνολο.

Ο Βόλφγκαγκ Ριμ (γεν. 1952, Καρλσρούη), με σπουδές κοντά σε γνωστές προσωπικότητες (Ξενάκη, Φόρτνερ, Χούμπερ κ.ά.) κατέχει σήμερα επιλεγές θέσεις στη μουσική ζωή της πατρίδας του.

Τα έξι έργα του προγράμματος (για σόλο πιάνο ή για μικρό σύνολο οργάνων με ή χωρίς πιάνο) έφεραν στη μνήμη μας την εποχή των πρώτων δεκαετιών μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Την εποχή του άκρατου πειραματισμού για τον πειραματισμό.

Όταν η μια «γραφή» διαδεχόταν την άλλη, ξεκινόντας από το απλό ατονικό (ατονάλ) έως το τυχαίο (αλεατουάρ). Τότε όμως οι ηχητικές αυτές διερευνήσεις, είχαν τη σκληρή ειλικρίνεια της εποχής, την ανησυχία και την αβεβαιότητα των ταραγμένων μεταπολεμικών χρόνων.

Σήμερα, όμως, πώς μπορεί ένας νέος συνθέτης, τριάντα έξι χρόνων, να υιοθετεί το πνεύμα μιας άλλης, παρωχημένης εποχής; Και τα έξι έργα του προγράμματος ακολουθούν απαρέγκλιτα την ίδια φόρμουλα: Φόρτε - πιάνο, φόρτε - πιάνο κ.ο.κ ή το αντίθετο: πιάνο - φόρτε κ.λπ., με οξύτατες, σκληρές, επιθετικές διαφωνίες στα «φόρτε» και απόκοσμες, αργές τενούτες στα «πιάνο».

Η εντυπωσιάζουσα αυτή δραματική ηχητική αντίθεση (φόρτε - πιάνο), πάνω στην οποία έχουν δομηθεί όλα τα έργα που ακούσαμε, ύστερα από δύο ή τρεις το πολύ, επαναλήψεις, μεταμορφώνεται για τον ακροατή αρχικά σε αδιάφορη, και αμέσως κατόπιν σε οδυνηρή ηχητική εμπειρία.

Παρ' όλα αυτά δεν μπορούμε να αρνηθούμε **κάποιες** στιγμές μουσικής στα ήπιας ηχητικότητας αργά μέρη. Στιγμές, μόνο, δυστυχώς. (Ινστιτούτο «Γκαίτε», 24.5.88).